

Stanowisko Komitetu Nauk Geograficznych PAN w sprawie ochrony klimatu

Komitet Nauk Geograficznych PAN wyraża przekonanie o pilnej potrzebie ochrony klimatu. Globalne ocieplenie postępuje. Lata 2014-2020 były najcieplejsze w historii pomiarów meteorologicznych i oceanograficznych, zarówno globalnie, jak i w Polsce. Zbyt szybko postępujące zmiany klimatu przynoszą obserwowane negatywne skutki w środowisku człowieka: wzrost poziomu oceanu światowego, zanik pokrywy lodowej oraz wieloletniej zmarzliny w obszarach polarnych, subpolarnych i wysokogórskich, intensyfikację fal upałów na całym globie oraz wzrost częstotliwości zarówno susz, jak i opadów ekstremalnych w wielu regionach świata. Zanik wieloletniej zmarzliny powoduje dodatkowe emisje gazów cieplarnianych, a w następstwie coraz wyższe tempo ocieplania atmosfery i wód oceanicznych.

Komitet Nauk Geograficznych PAN skupiający przedstawicieli nauk zajmujących się relacjami między człowiekiem a jego środowiskiem z perspektywy przyrodniczej i społeczno-gospodarczej zauważa, że trwające zmiany klimatyczne wymagają zwrócenia uwagi społeczeństwa na uświadomienie i edukację nt. klimatu, jak również zintensyfikowania prób ograniczenia tych zmian i pilnych działań przystosowawczych do nowych warunków klimatycznych. Komitet Nauk Geograficznych uznaje za konieczne opracowane elastycznych i kreatywnych rozwiązań adaptacyjnych oraz wdrożenie takich działań, aby odpowiednio reagować na doświadczane już skutki zmian klimatu, jak i te, które pojawią się w najbliższej przyszłości.

Rozwiązania adaptacyjne powinny obejmować zarówno sferę przyrodniczą, jak i sferę życia społecznego i gospodarczego, w skali krajowej, regionalnej i lokalnej:

1. pożądana jest ochrona georóżnorodności i bioróżnorodności krajobrazów naturalnych i kulturowych, w tym krajobrazów priorytetowych;
2. niezbędne są zmiany w świadomości społecznej i codziennych zachowaniach oraz wdrażanie technologii i form aktywności gospodarczej łagodzących skutki zmian klimatu;
3. nieodzowne jest inicjowanie przez rząd działań przystosowawczych w systemach geoekologicznych, społecznych i ekonomicznych oraz tworzenie zachęt do kształtowania odporności na zmiany klimatu w rolnictwie, przemyśle, transporcie, budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym.

Działania adaptacyjne i wzmacniające odporność na zmiany klimatu powinny przyczynić się do ograniczenia potencjalnych szkód przyrodniczych i gospodarczych lub wykorzystania nowych możliwości wynikających ze zmian klimatu (np. wprowadzenie nowych upraw w rolnictwie).

Komitet Nauk Geograficznych PAN apeluje do władz państwowych o zdecydowane wsparcie środowisk naukowych prowadzących badania nad zmianami klimatu, sposobami przeciwdziałania ich skutkom dla człowieka, środowiska i gospodarki oraz sposobami ochrony klimatu. Rosnąca podatność społeczeństwa na skutki zmian klimatu wymaga bezzwłocznego podjęcia wysiłków zmierzających do ograniczenia tych zmian i równoległego zainicjowania działań adaptacyjnych. Problematyka ta powinna stać się przedmiotem priorytetowych tematów badawczych finansowanych z różnych źródeł. Nauki geograficzne, ogniskujące swoje pola badawcze na systemie interakcyjnym człowiek-środowisko, są szczególnie predestynowane do podjęcia się tego wyzwania. Jednocześnie Komitet Nauk Geograficznych PAN apeluje do środowiska naukowego do odpowiedzialnego i rzetelnego informowania społeczeństwa o wynikach swoich badań nad klimatem.

Warszawa, 27 kwietnia 2020 r.